

JÓZEF PIŁSUDSKI, PIERWSZY DOKTOR *HONORIS CAUSA* WYDZIAŁU LEKARSKIEGO UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, w przeddzień obchodów święta Konstytucji 3 maja, 2 maja 1921 roku, w murach Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się ważna w dziejach uczelni uroczystość.

W podziękowaniu dla młodzieży akademickiej za jej wkład w walkę o niepodległość Naczelnik Państwa Józef Piłsudski nadał władzom uczelni insygnia, które symbolicznie umocniły niezależność uniwersytetu. Okoliczności tego wydarzenia były szczególnie, ponieważ do swojej Alma Mater powracali studenci, którzy na czas działań wojennych w 1920 roku odłożyli naukę, aby walczyć m.in. w ochotniczych szeregach 36. pułku Legii Akademickiej. Wspólne świętowanie z Marszałkiem było wyrazem uznania i sympatii do młodzieży akademickiej. Część studentów uczestniczących w tej uroczystości była jeszcze w mundurach.

Drugą częścią uroczystości było nadanie Józefowi Piłsudskiemu tytułu doktora *honoris causa* Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Uroczystości tego dnia przebiegały w podniosłej atmosferze. Na tę okazję specjalnie urządzono główną salę Pałacu Kazimierzowskiego – „Auditorium Maximum”, której ściany ozdobiono kwiatami i dywanami.

W centralnej części przygotowano miejsca dla zaproszonych gości. W południe przybył Naczelnik Państwa Józef Piłsudski, serdecznie powitany przez rektora Uniwersytetu Warszawskiego prof. Jana Kochanowskiego.

„Najdostojniejszy Panie Naczelniku Państwa! W imieniu Uniwersytetu War-

szawskiego witam Cię w tych murach z wdzięcznością i wzruszeniem, bo w osobie Twojej – uwielbionego bohatera Narodu – szermierza i chorążego świętego jego dostojęstwa w rodzinie ludów – wkraczasz tu po raz pierwszy symbol najwyższy państwowości polskiej, aby w wolnej Ojczyźnie nawiedzić naczelnny przybytek stołecznej myśli...”.

Rzeźba – Marszałek Józef Piłsudski, Wittig Edward, wyk. 1918–1939
Zbiory Muzeum Wojska Polskiego
Fot. Dział Fotomedyczny WUM

HISTORIA

Uroczystość wręczenia insygniów rektorskich i dziekańskich władzom Uniwersytetu Warszawskiego przez Józefa Piłsudskiego w dniu 2 maja 1921 roku w auli UW w Pałacu Kazimierzowskim
Fot. Ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego

Wspólna fotografia Józefa Piłsudskiego i rektora UW prof. Jana Kochanowskiego po uroczystości w dniu 2 maja 1921 roku.
Wyjście z auli UW w Pałacu Kazimierzowskim
Fot. Ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego

HISTORIA

Uroczystość wręczenia insygniów poprzedziły słowa mistrza ceremonii, prof. Eugeniusza Jarry, obwieszczającego po łacinie cel i charakter uroczystości. Następnie poświęcone przez kardynała Aleksandra Kakowskiego insygnia akademickie, berła i łańcuchy Józef Piłsudski osobiście wręczył rektorowi i czterem dziekanom. Insygnia były darem rzemieślników warszawskich, wykonane ręcznie w srebrze olkuskim według projektu Jerzego Smolińskiego. Artysta w ogniwach łańcucha umieścił motyw snopów zboża, herbu dynastii Wazów, a w głównym, największym ogniwie, motyw dwóch syren podtrzymujących kartusz. Berła wyrzeźbiono w drzewie, rektorskie ozdabiał orzeł, a dziekańskie – korony. Ceremonię uroczystego nadania godeł warszawskiej Alma Mater zakończył hymn oraz pieśń w wykonaniu chóru „Lutnia”.

W tamtym szczególnym dniu po raz pierwszy w historii uczelni miało miejsce jeszcze jedno wydarzenie. Na wniosek Rady Wydziału Lekarskiego w dniu 30 kwietnia 1920 roku postanowiono uhonorować Józefa Piłsudskiego za wielkie zasługi „...dla nauki polskiej w ogóle, oraz medycyny polskiej”, nadając mu tytuł doktora *honoris causa* Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. W świecie akademickim tego rodzaju wyróżnienie uważa się za najwyższą formę uznania i przyznaje się je osobom o wybitnych zasługach. Dyplom zawierał tekst po łacinie, którego autorem był prof. Jan Mazurkiewicz. Został odczytany przez dziekana Antoniego Gluzińskiego. Brzmiał następująco:

„My, Jan Kochanowski, profesor średniowiecznej historii polskiej, obecny Rektor i Antoni Gluziński doktor medycyny, profesor patologii i terapii specjalnej, obecny dziekan wydziału medycznego, męża znakomitego Józefa Piłsudskiego na pierwszego Naczelnika Państwa Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej w czasie odzyskania niepodległości jednogłośnie obranego, który studia medyczne ongiś zaczęte musiał przerwać, aby tem łacniej uleczyć serca Polaków niewolą zgnębione, który z wybuchem wojny miecz przez pradziadów przekazany wzniosł dla wyzwolenia ojczyzny,

a wypełniając święte pragnienia i marzenia przodków, swoją pierś i pierś żołnierza polskiego nawale wrogów przeciwstawił, który złożywszy mocne fundamenty bytu Ojczyzny rozpalil na nowo na kresach Rzeczypospolitej pochodnie wiedzy zgaszoną przez tyranów, który nie tylko około wyzwolenia i budowania Ojczyzny, lecz także z całą Polską wokół zabezpieczenia pokoju innych narodów wielce się zasłużył, 2 maja 1921 roku doktorem *honoris causa* uroczystie ogłosiliśmy i dla stwierdzenia tego, ten oto dyplom w pieczęć uniwersytetu postanowiliśmy zaopatrzyć”.

Ceremonię nadania pierwszego w dziejach Wydziału Lekarskiego tytułu doktora *honoris causa* zamykały słynne słowa: *Quod felix faustum fortunatumque sit*, co znaczy po łacinie: Oby to było szczęśliwe, sprzyjające i pomyślne.

Tak wydarzenia dnia 2 maja 1921 roku podsumował rektor Jan Kochanowski „...związały nas uroczystości z państwowością polską, a przez symbolikę wprowadziły do dostojnego zespołu uniwersytetów świata cywilizowanego”.

Tego samego dnia po godzinie 17.00 grono profesorskie i studenci Uniwersytetu Warszawskiego przybyli do Belwederu na spotkanie z Naczelnikiem Państwa.

Łańcuchy – rektorski i dziekańskie dla władz Uniwersytetu Warszawskiego wykonane przez firmę Braci Łopieńskich wg projektu Jerzego Smolińskiego w 1921 roku
Fot. Depozyt Muzeum Historii Medycyny WUM

Łańcuch Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Replika wykonana przez firmę Braci Łopieńskich wg oryg. projektu Jerzego Smolińskiego. Własność Muzeum Historii Medycyny WUM
Fot. Dział Fotomedycyny WUM

Pamiątkowa fotografia z uroczystości w dniu 2 maja 1921 roku. Marszałek Józef Piłsudski w otoczeniu profesorów i studentów Uniwersytetu Warszawskiego. Widoczni m.in.: rektor UW prof. Jan Kochanowski (na lewo od marszałka), prof. Jan Mazurkiewicz (na prawo od marszałka), prof. Stanisław Szober (I rzęd, pierwszy z prawej)

Fot. Ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego

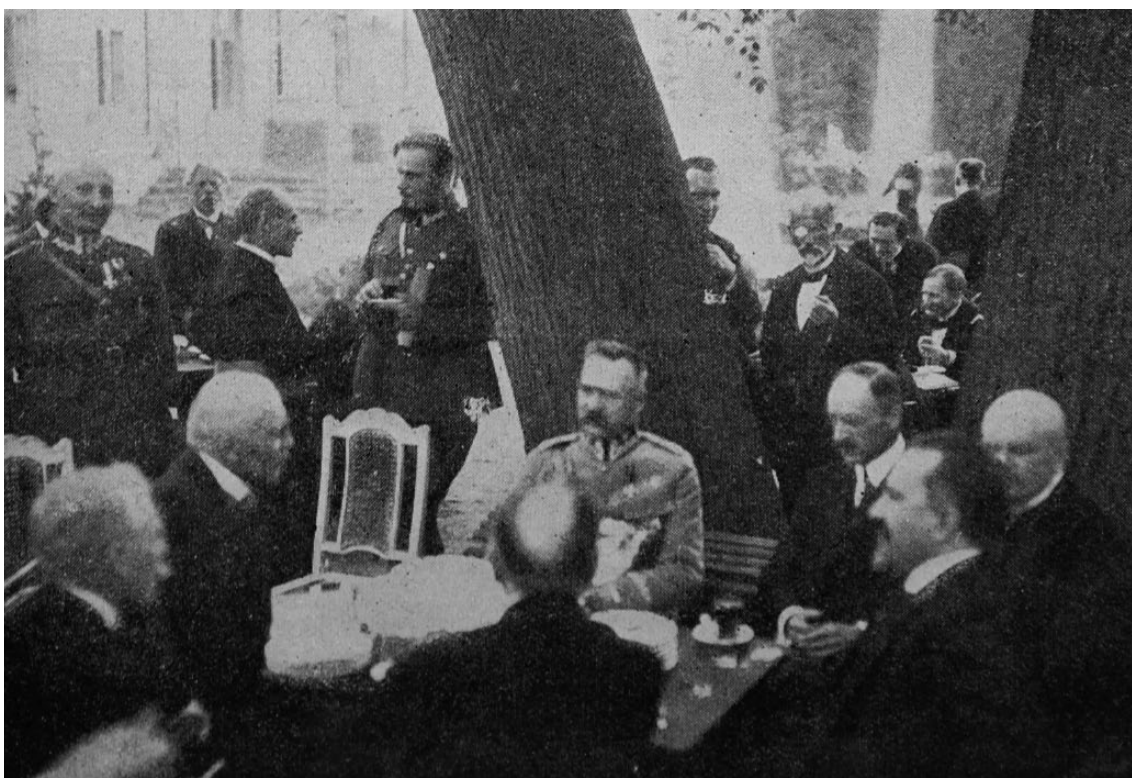
Przyjęcie poprzedziło udekorowanie kilku profesorów i studentów orderami Virtuti Militari i Krzyżami Walecznych za zasługi w walkach 1918–1920. Spotkanie rozpoczął Józef Piłsudski toastem, podczas którego wspominał młodzież stającą do walki o niepodległość Polski już w 1830 roku. Następnie przemawiał rektor Jan Kochanowski oraz przedstawiciel młodzieży, prezes Towarzystwa Bratniej Pomocy Studenckiej Uniwersytetu Warszawskiego Władysław Daab, który zakończył oficjalną część przyjęcia słowami o gotowości młodzieży akademickiej do wielkich poświęceń dla ratowania ojczyzny. Spotkanie zakończyło się w ogrodzie wspólną fotografią Naczelnika Państwa i jego gości. ■

Mgr Grażyna Jermakowicz
Muzeum Historii Medycyny WUM

Dyplom nadania Józefowi Piłsudskiemu tytułu doktora honoris causa Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Warszawskiego
Fot. Ze zbiorów Muzeum Wojska Polskiego

*Przyjęcie w Belwederze. Marszałek Piłsudski w otoczeniu profesorów i młodzieży akademickiej
Fot. Tygodnik Ilustrowany*

Piśmiennictwo:

1. Celma-Panek J., Józef Piłsudski doktor medycyny honoris causa, Warszawa 1991.
2. Celma-Panek J., Akademickie zwyczaje ceremonial insygnia, Warszawska Akademia Medyczna, Warszawa 1979.
3. Lewandowski A.S., Uniwersytet Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Historia i pamięć, Warszawa 2018.
4. Konopka S., Józef Piłsudski doktor medycyny honoris causa, Warszawa 1934.
5. Tygodnik Ilustrowany, R. LXII. Nr 19, 1921.